

Mijatović Dušan, Beograd

Kako štuka guta

Zapažanja jednog sportskog ribolovca

Stare ribolovce veoma cenim i poštujem. Iskusi su to ljudi, a kako i ne bi bili posle 30 ili 40 godina provedenih na vodi sa pecaljkom u ruci. Mi mlađi možemo dosta pametnih stvari da naučimo od njih.

Ali — nije uvek tako. Evo jednog primera!

Kad sam počeo da lovim štuku — razume se ne varalicom već na živu ribicu, na čekanje — dobio sam sa više strana razne savete. Između ostalih, najviše reči bilo je o onom trenutku kad treba ribu povući. Otprilike taj savet bio je opisan ovako: »Plovak miruje na površini. Čim se malo uzne-miri — to znači da je ribica osetila štuku. Kad plovak prvi put zaroni u vodu — znači da je štuka zgrabila mamac. Tada ne treba vući kanap, jer je štuka dohvatila mamac samo spolja. Posle toga plovak počinje po površini da se »valja« i po-malo kreće. Tada štuka okreće ribicu u ustima da bi je progutala s glave. Tek u tom trenutku sme se vući kanap«.

Na kraju svakog ovakvog »predavanja« obično naši predavači zaključuju i ističu: »Zapamti, štuka hvata ribu s repa, okreće je i guta s glave!« Ako upitate zbog čega to radi, odgovoriće vam: »Zbog krljušti. Glatko ide kad guta niz krljušt, teško od krljušt«.

Čudnovato mi je bilo da su svi koje sam pitao kako štuka guta ribu, a takvih je bilo mnogo, odgovarali isto kao i moji raniji savetodavci. Pojedini su mi čak objašnjavali da štuka mora da guta ribu s glave zbog toga da žrtva ne bi pobegla. Jer, »riba se kreće unapred glavom i ako je gutana s repa može da pobegne iz čeljusti štuke, nekad čak i iz grla, a ovako i sama ulazi u utrobu«.

Ja sam posumnjao u sve ove mudrosti. Prosto mi je bilo neverovatno da jedna takva grabljivica kao što je štuka, može da gubi vremena i da okreće plen u ustima da bi ga progutala s glave. Pored toga izgleda mi isuviše idealistički da jedna riba može da bude toliko »pametna« da bi obavljala jedan tako komplikovan posao kao što je okretanje ribe u ustima. Objašnjenje da ribica može da pobegne iz ogromne, zubate čeljusti štuke — bilo mi je smešno.

Posle nekoliko godina lova, onda kada sam počeo da lovim varalicom, sasvim slučajno počeo sam da istražujem gde je istina. Jednom sam ulovio štuku na mali blinker. Dok sam ga vadio iz njenih usta, primetio sam da joj iz ždrela viri glava omanje crvenperke. Znači, crvenperka je progutana s repa!

Taj pronalazak potstakao je moju sumnju u »stara, dobra i nepogrešiva« pravila — bar što se tiče štukinog apetita. I počeo sam da istražujem.

U toku prethodne jeseni (1952 godine) otvorio sam oko 180 štuca koje sam ulovio. Bilo je komada od 500 grama do 4 kilograma, ali najviše od 1.000 do 1.500 grama. Sadržaj ostataka hrane u utrobama bio je zanimljiv za moje istraživanje. U početku sam analizu vršio kod kuće, po povratku iz ribolova. Ovaj rad nije bio koristan jer su štuca obično dugo živele i za to vreme svarivale hranu, tako da sam u utrobama nalazio samo kašaste ostatke.

Rezultati nisu postignuti — i zato sam počeo da vršim seciranje na samom terenu, odmah posle lova. Bar polovinu ulovljenih riba utroba je bila prazna. Kod ostalih, na moje zadovoljstvo, našao sam dosta hrane. I, ustanovio sam da štuka guta kako stigne — i s glave i s repa. Ne bira, niti prevrće ribu. Jer, progutane ribice stajale su u njenom stomaku onako kako ih je progutala — jednim su bile glave okrenute prema štukinom ždreću, a drugima prema repu. Svakako da u utrobi nisu mogle da se prevrnu.

Nekoliko puta našao sam da je štuka progutala miša. Interesantno je da su svi bili progutani s glave. To me je pokolebalo. Možda miša guta s glave — pomislio sam. Ali i to nije bilo logično. Zašto bi baš miša gutala s glave. Nema ona te sposobnosti da razlikuje žrtve, bar svesno. Uskoro sam ulovio štuku od 1.800 grama koja je progutala omanjeg bizamskog pacova (ondatru). Bio je progutan s repa, onog njegovog plosnatog repa.

Jednom prilikom u utrobi štuca koja je bila nešto teža od jednog kilograma pronašao sam omanju štukicu, od 8—10 santimetara, koja je bila presavijena, skoro prelomljena na dvoje. Pretpostavljam da je štuka zgrabila žrtvu po sredini. Skoro je samlela i tako presavijenu složila u svoj stomak. Znači nije gutala ni s glave, ni s repa već — »s trbuha«.

Ovu svoju konstataciju izneo sam, uzgred, u jednom napisu u »Borbi«. Posle toga naišao sam na oštar otpor mnogih »poznavalaca ribljeg sveta«.

Nisam se pokolebao. Nastavio sam rad i prošle jeseni (1953 g.).

Oko 160 štuca bile su predmet mojim analizama. I došao sam do istog zaključka. Ovoga puta nalazio sam i miševe koji su bili progutani s repa. Moj rad pomogli su i neki moji najbliži drugovi (Vladeta Gajić, Igor Vrbančić, Asen Lazarov, Dragan Drobnjak, Đorđe Rakić i drugi). I oni su došli do istih zaključaka. Na osnovu svega ovoga uveren sam da su tvrdnje da štuka guta samo s glave, besmislene. Guta onako kako dohvati svoju žrtvu — u to sam se uverio.

Iz svega ovoga može se izvesti još jedan zaključak. A to je: mnogi naši drugovi iako provode niz godina posmatrajući izvesna zbivanja, u ovom slučaju život riba, ne vide mnogo jer se ne udubljuju u ono što posmatraju. Zato mislim da sportski ribolovci pored toga što su pravi sportisti u neku ruku treba da budu i saradnici naše naučne službe.